SYNTACTIC STRUCTURES IN OLD ROMANIAN: THE ADVERBIAL OF REASON AND THE ADVERBIAL CLAUSE OF REASON[1]

Abstract: *The present paper represents an approach of the semantic field of reason in Old Romanian and studies its syntactic projection at the sentence and complex sentence level. It also aims to identify the way this relation becomes differentiated in terms of the connectors involved.*

Key words: *adverbial of reason, clause, syntactic superordinate, connector.*

1. Although reason and purpose are semantic dominants of the action (any action is determined by a reason and it aims towards a purpose), in grammar studies the secondary character of these syntactic positions is pointed out. Thus, the normative grammar asserts that "the adverbial of reason is a marginal component of the verbal group: so, the adverbial of reason may be always deleted, without influencing the grammatical correctness of the sentence" (GALR, II, 2008: 557).

The possibility of deletion (replacement by zero) is a characteristic of any adverbial. Only a few verbs require an obligatory adverbial argument: *George locuieşte în cartier; Bijuteriile costă mult; Profesorul a procedat foarte corect.*

Thus, the marginal feature, if it exists, should be motivated in a different way.

An action in progress contains an implicit reason, which appears having rather a deictic role of expressing the logical and semantic relation between two actions or between an action and a phenomenon.

Space and time are described in the system of deictic elements in Romanian (space deictic and time deictic elements) (GALR, II, 2008: 737), as they represent the semantic dominant feature of existence (everything exists in time and space), but reason and purpose are not registered.

Because this is a relational deictic element, having the role of expressing the logical and semantic relation of causality, it is natural that the adverbial clause of reason be much more frequent than its correspondent at the sentence level. However, the adverbial of reason is said to be "well represented in all the texts in 16th-18th centuries" (SLR, 2007: 161).

2. The adverbial of reason is usually subordinated to a verb or an adjective and the definition includes this information: "The prototypical adverbial of reason expresses the reason of an action or of an emerging characteristic" (GBLR, 2010: 561).

As it belongs to syntactic universals, the adverbial of reason occurs also in Old Romanian: *Pentru aceia rămase şchiop* (VC: 261)*; Ş-au fost drag lui Hristos foarte pentru blândeaţele lui şi pentru credinţa ce avea către Hristos* (VO: 70); *Care om va greşi din slăbiciune sau din neştiinţă* (AI: 122)*; Beat de dragostea acei frumoseţi* (AI: 14).

The substitution class of the adverbial of reason is represented by a noun (noun, pronoun, numeral) preceded by a preposition with the accusative, by adjectives, adverbs and verbs in the gerund.

A series of prepositions are used to express the adverbial of reason in the accusative (*pentru, de din/den, după*): *eram daţi şi vânduţi pentru greşala şi*

[1] Mihaela Găitănaru, University of Piteşti, temporaoptima@yahoo.com

BDD-A6093 © 2012 Universitatea din Piteşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 20:54:55 UTC)

neascultarea strămoşului nostru, lui Adam (VO: 76); *va plăti lui Dumnedzău pentru oameni* (VO:84); *au răbdat pentru păcatele noastre şi pentru vinele noastre* (VO:79); *Ş-au fost drag lui Hristos foarte pentru blândeaţele lui şi pentru credinţa ce avea cătră Hristos* (VO: 70); *Adăogându-se dupren multe părţi oameni pentru bişugul şi bun lăcaşul acestor pământuri* (ITR: 166); *Oare uitase de frică mare ce vădzuse; din răotate şi din netocmeală să ţine şi stă lumea* (ITR: 180); *din neorânduială, den nedreptate şi din răutate să strică şi să mută împărăţiile* (ITR: 181); *slăbind de bătrâneţe şi de multe ostenele, de războaiele ce au făcut* (RP: 161); *Şi era voie lu Alexandru să-i scoaţă la lume de ciudă* (Alex: 136); *ce nu potem trăi de şerpi* (Alex: 214); *Nimine să nu suspine de meserătatea...Nimine să nu plângă de greşale...Nimine să nu se spare de moarte* (CLR: 71).

The same prepositions occur with pronouns: *Împărate Alexandre, că tu te-ai spăreat de eale* (Alex: 231); *Deci pentru noi chinui, pentru noi răbdă* (VO: 79); *Dereptu carile Dzeule împenseşi-ne pânră în cumplit?* (PH: 151); *Direpт aceasta dară iaste să-i iertăm şi să le creadem* (ITR: 177).

The Slave preposition *po* is imitated so the adverbial of reason may be expressed using the preposition *după: că amu greaţă easte după ei a preimi năravu* (CV: 241) (Costinescu, 1981: 161).

The preposition *derept/ direpт*,when followed by a pronoun (*dereptu carile, direpт aceasta*), manifests a disposition to join an adverbial phrase, in the context of the demonstrative *aceea* and so does the preposition *pentru*; later, in standard Romanian, the preposition *de* manifests the same disposition: *Derept aceea merg în gios şi vedea-voiu deaca toate au făcut* (PO: 51); *Dereptu aceaia orbii... numele acesta grăiia*; (CÎ: 250); *Dereptu aceaia grăiescu voao* (CÎ: 300); *Pentru aceia rămase şchiop* (VC: 261); *Derept acea oamenri spunre-se-vor ţie în veaci şi în veacii veacilor* (PH: 126); *Nu derept aceaea că niminilea nu le poate împlea deplin; Dară derep ce le-au dat afară?* (CLR: 73); *Pentr-acea nu ne teamem cându se va smenti pământul* (PH: 126).

The pronoun *ce* without prepositions underwent the same process of turning into an adverb: *ce ai fugit fără ştirea mea?* (CÎ: 300); *ce sânteţi fricoşi* (VC: 178); *Deci ce te părăseşti, păcătoase* (VO: 33); *Ce te lauzi în rreu că eşti tare?* (PH: 131).

It is interesting that the same pronoun, preceded by the conjunction *că* (*căce = de ce*) also became an adverb: *Împărate căce-m ziseşi acel cuvînt?* (Alex: 142); *Căce nu grăiţi cătră sfânta maica lui Hristos?* (CS: 250); *O, căce n-am postit! O, căce n-am miluit mişeii* (CS: 264); *O, căce nu ne-am pocăit de să ne fie acum iertate păcatele* (CS: 264); *Căce porânci voao Dumnedzeu să nu mâncaţi de tot lemnul raiului* (PO: 23).

The sentences where adjective functions as an adverbial of reason are less frequent: *Nu putea omul să o bage în gură de amară* (SLR: 160).

The best represented non-finite form of the verb is the gerund, which has a very diverse distribution in Old Romanian: *vădzând ranele lui şi moartea rrea şi groaznică, să umplu de dureare* (VO: 87); *Iar Alexandru, fugind la Araviia i să tăe capul* (VC: 313); *pe aceştia goti de gheti îi ţinem, din trachi rodul lor trăgându-se* (ITR: 150); *Vrând să se prăpădească… fugi Lot cvu muiarea lui; Şi călcând muiarea porunca lui Dumnezeu… s-au prefăcut in stâlp de sare* (AI:258); *mâhnitu-se-au până în suflet, văzând şi cunoscând* (RG: 202).

The examples with the verb in the infinitive (*Te depunctez pentru a nu-ţi fi îndeplinit obiectivele*) or in the supine (*De adunat peturi nu cade blazonul nimănui*) are rare even in contemporary Romanian and certain recent grammars do not even mention them any longer (GBLR, 2010: 562-563).

BDD-A6093 © 2012 Universitatea din Piteşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 20:54:55 UTC)

3. The adverbial clause of reason represents this syntactic position at the complex sentence level. The characteristic of this construction is that "it does not admit the subjunctive mood" (GBLR, 2010: 563); "the adverbial clauses of reason are not consistent with the subjunctive so, in the researched texts, they occur rather with the indicative than with the subjunctive" (Francu, 2009:221).

In Old Romanian there may occur examples of subjunctive constructions where the reason meaning is more powerful than the purpose meaning: *iar pentru să nu facă zarvă mare i-au făcut pă aceia* (LB: 141).

Regarding the syntactic connectors, it often uses conjunctions; as the reason meaning is a semantic dominant. Certain relative elements (*unde, cum*), in a reason context, become conjunctions: *Unde mă durea capul, am plecat acasă; Cum se făcuse târziu, s-au dus să se culce; De unde sânt eu apostol păgânilor, slujba mea o voi proslăvi; Şi Sara cându-o dosădiia, fugi de la ea* (SLR: 238).

The adverbial clauses of reason group into three types: direct, indirect and conditional.

3.1. The direct adverbial clause of reason is the most frequent. Although it has specific connectors, the most frequent connector is the complementizer *că: Pierde-voiu pre omul care am făcut den faţa pământului… că mă căiesc că am făcut jale* (PO: 29); *Şi iată, stricat era, că tot trupul era stricată calea sa spre pământ* (PO: 29); *că noi acest loc văm pierde, derept aceasta că strigarea lor mare e înaintea Domnului* (PO: 53); *Grăbeaşte şi acolea măntuiaşte-te, că până atunce nemică nu poci face* (PO: 54); *Crucea iaste mucenicilor mărire şi laudă, că ş-au bătut cruce ş-au băut otravă şi in foc au întrat şi leilor i-au aruncat şi puterea sventei cruci de-acestea de toate i-au izbăvit* (VO: 54).

Also the specific connectors occur: *dară fiindcă curgerea anilor nu înconteneşte de a schimba şi a preface pricinile vieţii ceale întâmplătoare, pentru aceaia face trebuinţă a avea o povaţă mai pe larg* (SLR: 239); *au purtat de grijă pentru mântuirea oaqmenilor şi a neamului omenesc, de vreme ce acesta iaste lucrul cel dintâi al bunătăţii lui* (AI: 3); *Cu greu, zic, foarte-m iaste, de vreme ce nu aflu eu până acum, măcară cât am ostenit* (ITR: 146); *Dachii gheţilor rudă sânt, de vreme ce şi unii şi alţii aceaeaş limbă au* (ITR: 149); *De vreame ce avem de la Hristos această poruncă să ispitim… nu aşea numai hiecum…* (VO: 190); *şi îndemna pe domn să-i dea, de vreme ce era om mare şi iubit înpăratului* (A: 105); *Ce întrucât părtaşi sânteţi patimilor lui Hristos, bucuraţi-vă* (SLR: 239); *Săvai că nici celea nu-s toate adevărate, direp că şi scriitorii…,unii într-un chip, alţii într-alt chip, tot acea poveste o vorbesc* (ITR: 146); *Pentru că şi din dachi şi gheţi era încă mulţi rămaş* (ITR: 183).

The stacking of the connectors, from the compound conjunction *căci* up to sequences of three or four elements, is specific to Old Romanian: *dară tu, căci urăşti pre fratele tău, atâta cât nici in ochi nu vei să-l vezi…* (VC: 55); *Pentru căci-ţ dzic, că te-am vădzut supt smochin, crezi* (VO: 43); *Căci, de ar fi crezut deplin, să cuveniia să nu zică cuvintele ce au zis, nici să se teamă* (VC: 178); *mai vârtos l-au blagoslovit căci că grăise către dânsul asinul mai nainte* (VC:259); *Căci că svânta cruce iaste ajutoriu credincioşilor, puteare slabilor, izbăvire celora ce sâmt în primejdie* (VO: 55);*Căci că oamenii ceia ce vădzură ciudesa care feace Hristos când învise pre Lazăr spunea şi mărturisiia tuturor in Ierusalim* (VO: 74); *Deci trebuieşte tot omul creştin să se umilească pentru căci că vinele şi păcatele lui au făcut munca şi moartea cea grea a Domnului său* (VO: 79); *Nu căce că nu ştiia, Domnulu întreba pre orbi* (CÎ: 252); *zice aceasta nu căce că nu ştiia câtă lipsă şi scădeare avea apostolii* (CÎ: 259).

BDD-A6093 © 2012 Universitatea din Piteşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 20:54:55 UTC)

In contemporary Romanian, the relative adverbial clause of reason is even less frequent and it occurs in collateral contexts; "generally, such clauses as *Nu-i tace gura de câte are de povestit; Nu mă doare capul de ce crezi tu; O admiră pentru ce a spus* are considered to be relative adverbial clauses of reason integrated in prepositional groups" (GALR, II, 2008: 561).

In Old Romanian, besides those relative pronouns there occur constructions such as *derept ce: Numele acesta grăiia derep ce amu că întru jidovi cinstitu era acestu nume* (CÎ: 250).

In some grammar studies the rare characteristic of this type of adverbial clause of reason is pointed out, but there are given some inadequate examples: "the adverbial clauses of reason introduced by a pronoun rarely occur, almost exceptionally" (SLR, 2007: 241).

The following examples could illustrate it: *Şi scârbit fu împăratul pentru jurământul şi pentru cei ce era cu nusul nu vru ei să întoarcă; Craiu foarte să întristă, dară pentru giurământul şi pentru ceia ce şădea cu el* (SLR: 241).

Because the phrases *cel ce, cei ce* are dissociable, according to the normative grammar, the structure includes both adverbials of reason (*pentru cei, pentru ceia*) and relative clauses introduced by the relative *ce*.

3.2. The conditional adverbial clause of reason is introduced "by *când, de* şi *dacă* during all these three centuries, and *că, derep ce că, după ce, unde* join the series of connectors in the 16th century, *să* does the same in the 16th and the 17th centuries, *de vreme ce, dacă vreme ce* şi *în vreme ce* in the 17th and the 18th centuries" (SLR: 240): *iară de nu vei face aşa, îţ eşti tu însuţ vrăjmaş şi pierzător sufletului tău* (AI; 55); *Şi de nu să va închina mie, să-l spargeţi şi să-ţi iei muiere şi feciorii-ţi* (Alex: 188) *deaca nu se satură nici dinioară cum să poată fi de oameni iubitori şi cu milă către vecini; Cum voi putea ascunde de Avraam aceasta ce voi face, unde mare şi puternic om va fi şi in el blagoslovi-se-vor toţi oamenii pre pământ; Iar ispravnicul nostrum au zis; deacă vreame ce l-ai ertat tu şi de noi fie ertat* (SLR: 240).

3.3. The indirect adverbial clause of reason is that adverbial clause of reason subordinated to a direct interrogative sentence or to an imperative sentence, introduced by conjunctions as well as by relatives such as: *De ce vorbeşti dacă n-ai fost acolo; Cum să fii răsplătit când ai stat acasă? Pentru câte ai făcut, pleacă!*

In Old Romanian this situation is rather frequent: *De au adus cuvântul acest dulce şi mângâitoriu al lui Dumnezeu atâta frică, dară groaza judecătoriului ce va face? De îngrozeşte aşa îndemânarea a ţinea legia, dară când va lua seama pentru lenevirea celor ce n-au împlinit legia, ce va lucra?* (IO: 15); *Şi de voiu da toată averea mea şi de-m voiu da trupul mieu să-l arz şi dragoste să nu aibu, nimic nu folosesc; şi de voiu avea toată credinţa cât măgurile a le muta, iară dragoste să nu aibu, nimic nu sânt* (IO: 55); *şi de vreme ce cel direpţ abia să mântuieşte, dară cel necurat şi păcătos unde se va ivi; după ce se află fără păcate ce dereptate avea de-aciia spr-nsul diavolul a omorî pre el?* (SLR: 240).

3.4. The relation of the adverbial clause of reason with the syntactic superordinate involves two types of markers: junction and juxtaposition. In Old Romanian the latter (such as: *A plecat acasă. O durea capul*) is preceded by the semi-adverb *doară* which could not become an independent connector: "Some constructions introduced by *doar* represent a special situation of paratactic expression of the causal relation. This type of constructions is considered to occur as a result of the deletion of the connector in the group *că doar*, so the adverb only functions as a connector replacing the conjunction *că* to a certain extent" (GALR, II, 2008: 561).

BDD-A6093 © 2012 Universitatea din Piteşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 20:54:55 UTC)

In Old Romanian its occurrence is rather frequent: *Roagă-te şi te înalţă în al şaptelea ceriu… doară ne va asculta domnul nostru Isus Hristos* (CS: 257); *au doară ai obidit vrun om mişel, sau ai ucis, sau ai furat, sau doară ai vândut pre cineva, sau n-ai lăcuit bine cu vecinul tău… sau doară ai grăit menciună, sau n-ai iubit pre toţi oamenii unul ca altul* (CS: 262); *corabnicii sfătuiră-secum se vânsledze de acie, doară voru putea cumva agiunge in Finichiia* (CS: 314); *Doară cânva voru vedea cu ochiişi cu urechile voru audzi şi cu iremile voru înţeleage…* (CS: 332-333).

4. Conclusions. The research upon the syntactic position of the adverbial of reason, at the sentence and at the complex sentence level, shows the particular complexity of the modalities of expressing. This feature is also due to the fact that the causal relation belongs to a semantic dominant which renders its importance and its essential characteristic in the sentence.

References

1. Studies

Costinescu, 1981 – Costinescu, Mariana, *Studiu filologic*, la *Codicele voroneţean*, Bucureşti, Editura Minerva.

SLR – Avram, Mioara (Coordonator), *Sintaxa limbii române în secolele al XVI-lea - al XVIII-lea*.

Frâncu, 2009 – Frâncu, Constantin, *Gramatica limbii române vechi (1521 – 1780)*, Iaşi, Casa Editorială *Demiurg*.

GALR, II, 2008 – Guţu Romalo, V., (Coordonator), *Gramatica limbii române, I, Cuvântul, II, Enunţul*, Bucureşti, Editura Academiei Române.

GBLR, 2010 – Pană Dindelegan, Gabriela, (Coordonator) *Gramatica de bază a limbii române*, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic Gold.

2. Sources

A – *Istoria Ţării Româneşti de la octombrie 1688 până la martie 1717 (Anonimul brâncovenesc)* (Ediţie Constantin Grecescu), Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1959.

Alex – *Alexandria* (Ediţie Florentina Zgraon) Bucureşti, Editura Academiei, 2006.

CÎ – Coresi, *Carte cu învăţătură* (Ediţie Sextil Puşcariu, Al. Procopovici), Bucureşti, Atelierele Socec,1914.

CLR – *Crestomaţia limbii române vechi* (Ediţia Al. Mareş) Bucureşti, Editura Academiei, 1994.

CS- Codicele sturzan (Ediţie Gheorghe Chivu), Bucureşti, Editura Academiei Române, 1993.

CV – Codicele voroneţean (Ediţie. Mariana Costinescu) Bucureşti, Editura Minerva, 1981.

IO – Ivireanu, Antim, *Opere*,(Ediţia Gabriel Ştrempel,), Bucureşti, Editura Minerva, 1972.

ITR – Istoria Ţărâi Româneşti (Ediţie Otilia Dragomir) Bucureşti, Editura Academiei Române, 2006.

LB – *Letopiseţul Bălenilor*, în *Cronicari munteni* (ed. Dan H. Mazilu) Bucureşti, Editura Militară.

PH – Psaltirea Hurmuzachi, I, (Ediţie Ion Gheţie şi Mirela Teodorescu), Bucureşti, EdituraAcademiei Române, 2005.

PO – Palia de la Orăştie (Ediţie V. Arvinte, I. Caproşu şi Al. Gafton), Iaşi, Editura Universităţii "Al.I.Cuza", 2005.

RG – Radu logofătul Greceanu, *Istoria domniei lui Constantin Basarab Brâncoveanu Voievod* (1688-1714) (ed. A. Ilieş), Bucureşti, Editura Academiei.

VC – Varlaam, *Opere , Cazania* (Ediţie M. Neagu), Chişinău, Hyperion, 1991.

VO - Varlaam, *Opere, Răspunsul împotriva Catihismului Calvinesc* (Ediţie Mirela Teodorescu), Bucureşti, Editura Minerva, 1984.

BDD-A6093 © 2012 Universitatea din Piteşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.108 (2026-11-17 20:54:55 UTC)